

BEGELEIDING OMBUIGINGSTRAJECT BEGROTING 2026-2028 BERNHEZE

JE rapporteert →

RAPPORTAGE ONDERZOEK OMBUIGINGEN 2026-2028

Gemeente Bernheze

December 2024

Inhoud

INHOUD.....	2
1. INLEIDING & AANLEIDING.....	4
1.1. UW OPDRACHT.....	4
1.2. ONZE AANPAK.....	4
1.3. LEESWIJZER.....	5
2. MANAGEMENTSAMENVATTING.....	6
3. GROENE VOORSTELLEN.....	8
3.1. VASTGOED GEBRUIKSDUUR 50 I.P.V. 40 JAAR [DIVERSEN].....	8
3.2. INKOOP VERLAGEN KOSTEN INZET BIZOB [0.4].....	9
3.3. OZB-INKOMSTEN VERHOGEN NAAR DE BENCHMARK [0.61].....	9
3.4. BEDRIJFSCONTACTFUNCTIONARIS VERGOEDEN VANUIT OZB-NIET WONINGEN [0.62].....	9
3.5. RECLAMEBELASTINGEN UITBREIDEN KANSEN [0.64].....	9
3.6. KOSTENDEKKENDE BATEN VERGUNNINGEN [1.2].....	10
3.7. TOERISTENBELASTING CATEGORIE B- & C-EVENEMENTEN [3.4].....	10
3.8. RECONSTRUCTIE WEGEN GEBRUIKSDUUR 40 I.P.V. 30 JAAR [2.2].....	10
3.9. TOERISTENBELASTING [3.4].....	11
3.10. AFSCHAFFEN VAN INTERNATIONALE SUBSIDIES [5.3].....	11
3.11. DIVERSE KLEINE MAATREGELEN OPENBAAR GROEN [5.6].....	11
3.12. KOSTEN DIENSTVERLENING GEMEENTE MEIERIJSTAD [6.3].....	11
3.13. TOEREKENEN KOSTEN STRAATVEGEN (100%) [7.2].....	12
3.14. LEGES OMGEVINGSWET INTAKETAFEL [8.3].....	12
4. ORANJE VOORSTELLEN.....	13
4.1. TEAM FLEXIBELE SCHIL NIET UITBREIDEN [0.4].....	13
4.2. OZB-INKOMSTEN VERHOGEN NAAR DE BENCHMARK TWEEDE 5% [0.61].....	13
4.3. HONDENBELASTINGEN GEBRUIKER BETAALT [0.64].....	14
4.4. KINDEROPVANG VERLAGEN STRUCTURELE SUBSIDIES [4.3].....	14
4.5. DIVERSE KLEINE MAATREGELEN OPENBAAR GROEN [5.6].....	14
4.6. BUURTPROJECTEN [5.7].....	15
5. RODE VOORSTELLEN.....	16
5.1. COLLEGE VAN B&W REDUCTIE VAN AANTAL WETHOUDERS [0.1].....	16
5.2. GRIFFIE REDUCTIE VAN DE FORMATIE [0.1].....	16
5.3. REDUCTIE VAN DE OMVANG VAN DE FLEXIBELE SCHIL [0.4].....	17
5.4. OZB-INKOMSTEN EXTRA VERHOGEN NAAR NIVEAU 2017 [0.61].....	17
5.5. INTRODUCTIE BETAALD PARKEREN [0.63].....	17
5.6. LOKAAL ONDERWIJSBELEID AFSCHAFFEN PROJECTSUBSIDIE [4.3].....	18
5.7. VERHOGEN HUURTARIEVEN VOOR SPORT(ACCOMMODATIES) [5.2].....	18

5.8.	KOSTEN VOOR DE LOKALE OMROEP VERLAGEN [5.6]	18
5.9.	AFSCHAFFEN BOOMFEESTDAG [5.7]	18
5.10.	MINIMABELEID NAAR 100% BIJSTANDSGRENS	18
5.11.	EIGEN BIJDRAGE WMO NAAR 100% BIJSTAND	19
6.	OVERIGE BEVINDINGEN	20
6.1.	SOCIAAL DOMEIN WMO & JEUGD	20
6.2.	PERSONEEL	20
6.3.	DIGITALISEER UW BEGROTINGSADMINISTRATIE	20
6.4.	GEbruik VAN LOPENDE PRIJZEN VERSUS CONSTATE PRIJZEN	21
7.	UW REALISATIE NADER BESCHOUWD	22
7.1.	UW JAARREKENINGRESULTATEN	22
7.2.	UW INVESTERINGSBEGROTING	23
7.3.	UW VERMOGENSPOSITIE	23
	BIJLAGE 1: BERNHEZE EN DE ANDEREN	26

1. Inleiding & aanleiding

1.1. Uw opdracht

De gemeente Bernheze zit, zoals vele gemeenten, in een financiële klem: ambities om vooruit te komen en steeds meer taken vanuit het Rijk, met vaak niet de bijpassende bevoegdheden of met een bezuinigingstaakstelling, dit gekoppeld aan een onvoorspelbare ontwikkeling van de gemeentefinanciën gelet op het komende "Ravijnjaar". Dat leidt ertoe dat de gemeente vanaf 2026 een ingrijpende bezuinigingstaakstelling heeft in te vullen.

U heeft ons een drietal vragen gesteld:

1. Inventariseer mogelijke ombuigingen binnen de verschillende taakvelden in de taakvelden-begroting van de gemeente Bernheze,
2. Breng de effecten van die ombuigingen (financieel, maar ook de impact ervan voor inwoners en maatschappelijke organisaties) in beeld, én
3. Bespreek de uitkomsten van de inventarisatie en de effecten met het college van burgemeester en wethouders en met een vertegenwoordiging vanuit de gemeenteraad.

De voorlopige inschatting, op basis van het meerjarenperspectief uit de (meerjaren)begroting 2024 is dat Bernheze voor ca. € 3 miljoen moet ombuigen in uiterlijk 2028. Een onzekere factor is de herijking van het gemeentefonds. We gaan ervanuit dat die zeker niet positief zal zijn, maar het effect is nog onduidelijk. U vraagt – terecht – om een hoger bedrag aan voorstellen te maken om raad en college ruimte te geven om de – noodzakelijke, maar pijnlijke – keuzes te kunnen maken. U stelt voor om tot 150% van bovengenoemd bedrag te komen. Dat betekent € 4,5 miljoen aan voorstellen.

1.2. Onze aanpak

Om te komen tot de lijst met voorstellen voor de ombuigingen hebben wij onderstaande aanpak gevolgd. Deze is gebaseerd op ervaringen bij vergelijkbare trajecten die wij als bureau in de afgelopen jaren bij andere gemeenten hebben uitgevoerd, en bestaat uit de volgende stappen/fases:

- Voorbereiding en maken begrotingsscan en zoekpotentieel
- Gesprekken met de raadsfracties over hun wensen en ambities
- Doorlichting taakvelden en organisatie op bezuinigingsmogelijkheden
- Scherpstellen: verwerking ambtelijke voorstellen
- Maken rapportage
- Behandelen rapportage in college

1.3. Leeswijzer

De uitkomsten van ons onderzoek, en daarmee de antwoorden op uw deelvragen, hebben wij uitgewerkt in deze rapportage. Daarbij gaan we in de uitwerking van onze rapportage per voorstel in op de concrete effecten van deze voorstellen in de praktijk.

Het college heeft deze voorstellen besproken en daaruit een keus gemaakt welke voorstellen aan uw raad worden voorgelegd om het huidige bekende tekort te dekken (zogenaamd groene voorstellen).

Een tweede groep (oranje) voorstellen betreft voorstellen waaruit – naar het oordeel van het college – het beste gekozen kan worden als hetzij de noodzaak om te bezuinigen, groter wordt, hetzij extra ambities bekostigd moeten worden. De derde groep (rode) voorstellen, is wel besproken, maar dient naar het oordeel van het college alleen in uiterste noodzaak te worden ingezet.

Ook de voorstellen om extra inkomsten te genereren zijn op die manier ingedeeld.

Alle voorstellen die in het college besproken zijn, zijn hieronder opgenomen.

Type voorstel	Toelichting
Groene voorstellen	Aan de raad voorstellen om dit ombuigingsvoorstel door te voeren gelet op het huidige bekende tekort.
Oranje voorstellen	Keuzemogelijkheid aan de raad als het huidige gekort hoger uitvalt of voor ambities aanvullende middelen nodig zijn
Rode voorstellen	Ombuigingsmogelijkheid alleen in te zetten bij uiterste noodzaak

Onze rapportage is opgebouwd naar het type voorstellen.

2. Managementsamenvatting

Overall constateren wij dat de gemeente Bernheze – ten opzichte van de benchmark – weinig ruimte en mogelijkheden heeft om besparingen in uw meerjarenbegroting te vinden. U geeft op diverse taakvelden vergelijkbare bedragen per inwoner uit, of zelfs minder dan vergelijkbare gemeenten. Wel valt op dat uw opbrengsten van de Onroerend Zaakbelasting en andere inkomstenbronnen fors achterblijven bij dat wat vergelijkbare gemeenten aan hun inwoners in rekening brengen. Dat terwijl u wel maximaal wilt investeren in goede voorzieningen voor uw kernen en inwoners.

Uit de constructieve gesprekken met de medewerkers uit de ambtelijke organisatie en de uitgevoerde analyses constateren we gezamenlijk dat er op diverse beleidsterreinen mogelijkheden zijn om te bezuinigen of extra opbrengsten te genereren. Wij signaleren een grote betrokkenheid bij en kennis van de beleidsterreinen van de medewerkers, zowel inhoudelijk als op het vlak van de financiën en budgetten.

Uitgangspunten wijzigen

Het onderzoek naar de ombuigingen is gestart in de periode dat uw college van burgemeester en wethouders en de ambtelijke organisatie hebben gewerkt aan de totstandkoming van de begroting 2025 en meerjarenbegroting 2026-2028. Tijdens het uitvoeren van de opdracht is het meerjarige resultaat bijgesteld. De nieuwe uitgangssituatie hebben wij volledigheidshalve hieronder geschetst, waarbij – een nadelig bedrag is.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Resultaat meerjarenbegroting 2025-2028	0	-2.273	-2.192	-1.820
Impact Septembercirculaire algemene uitkering 2024	47	287	420	522
Resultaat inclusief Septembercirculaire 2024	47	-1.986	-1.772	-1.298

Ondanks de betere uitgangssituatie hebben wij bij het uitvoeren van ons onderzoek vastgehouden aan uw opdracht om een breed scala aan (bezuinigings)mogelijkheden aan te dragen. Daarbij is het streven tijdens de opdracht de oorspronkelijke uitgangssituatie bij de Kadernota 2025 geweest. Op deze wijze is er niet alleen een oplossing voor de structurele tekorten, maar zijn ook keuzes te maken om ruimte te creëren voor nieuw beleid en/of ambities die niet financieel zijn vertaald.

Totaaloverzicht van de voorstellen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het totaal van de voorstellen. Deze worden later in deze rapportage individueel toegelicht. De bedragen in onderstaande tabel zijn in duizenden euro's, en gebaseerd op lopende prijzen om aansluiting te vinden bij het saldo van uw meerjarenbegroting.

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2025
Groene voorstellen	
Div. Vastgoed Gebruiksduur 50 i.p.v. 40 jaar	350
0.4 Inkoop Verlagen kosten inzet BIZOB	50
0.61 OZB-inkomsten Verhogen naar de benchmark (5%)	272
0.62 Kosten bedrijfscontactfunctionaris in OZB	100
0.64 Reclamebelastingen Uitbreiden kansen	90
1.2 Kostendekkende baten vergunningen	20
1.2 B&C evenementen vergunningen	18
2.1 Reconstructie wegen Gebruiksduur 40 i.p.v. 30 jaar	80
3.4 toeristenbelasting B&C evenementen	18
3.4 Toeristenbelastingen Marktconform tarief	135
5.3 Afschaffen van Internationale subsidies	45
5.7 Diverse kleine maatregelen openbaar groen	80
7.2 Toerekenen kosten straatvegen (100%)	105
8.3 Leges omgevingswet Intaketafel	81
6.3 Kosten dienstverlening gemeente Meierijstad	150
Oranje voorstellen	
0.4 Team Flexibele schil niet aanvullen met 3 fte	300
0.61 OZB-inkomsten Verhogen naar de benchmark 5%	272
0.64 Hondenbelastingen Gebruiker betaalt	80
4.3 Kinderopvang Verlagen structurele subsidies	170
5.7 Diverse kleine maatregelen openbaar groen	20
5.7 Buurtprojecten	67
Rode voorstellen	
0.1 College van B&W Reductie van aantal wethouders	100
0.1 Griffie Reductie van de formatie	50
0.4 Beperken van de omvang van de flexibele schil met 7 fte	700
0.61 OZB-inkomsten Extra verhogen (10%)	544
0.63 introductie betaald parkeren	300
4.3 Lokaal onderwijsbeleid Afschaffen projectsubsidie	42
5.2 Verhogen huurtarieven voor sport(accommodaties)	100
5.6 Kosten voor de lokale omroep verlagen	55
5.7 Afschaffen boomfeestdag	7
6.3 Minimabeleid naar 100% bijstandsgrens (indicatief bedrag)	100
6.71 Eigen bijdrage Wmo naar 100% bijstand (indicatief bedrag)	100

3. Groene voorstellen

De groene voorstellen gaan over taken/activiteiten die gezien de veranderende taakopvatting van de gemeente sowieso afgestoten zouden moeten worden. Ook wanneer er geen sprake is van een financiële noodzaak. In dit hoofdstuk worden onderstaande groene voorstellen nader toegelicht.

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2025
Div. Vastgoed Gebruiksduur 50 i.p.v. 40 jaar	350
0.4 Inkoop Verlagen kosten inzet BIZOB	50
0.61 OZB-inkomsten Verhogen naar de benchmark (5%)	272
0.62 Kosten bedrijfscontactfunctionaris in OZB	100
0.64 Reclamebelastingen Uitbreiden kansen	90
1.2 Kostendekkende baten vergunningen	20
2.1 Reconstructie wegen Gebruiksduur 40 i.p.v. 30 jaar	80
3.4 toeristenbelasting B&C evenementen	18
3.4 Toeristenbelastingen Marktconform tarief	135
5.3 Afschaffen van Internationale subsidies	45
5.7 Diverse kleine maatregelen openbaar groen	80
7.2 Toerekenen kosten straatvegen (100%)	105
8.3 Leges omgevingswet Intaketafel	81
6.3 Kosten dienstverlening gemeente Meierijstad	150

3.1. Vastgoed | Gebruiksduur 50 i.p.v. 40 jaar [Diversen]

(Bedragen x € 1.000)	2025
Financiële impact	350
Toelichting	Op basis van de financiële verordening schrijft de gemeente Bernheze haar vastgoed (nieuwbouw) af op basis van een verwachte gebruiksduur van 40 jaar. Uit de praktijk blijkt bij veel gemeenten dat de verwachte gebruiksduur van het vastgoed nu wordt herzien. Zeker aangezien de onderhoudsplannen op niveau zijn en vastgoed ook wordt verduurzaamd zien we hier een verlenging van de verwachte gebruiksduur van 40 naar 50 jaar. Op basis van de boekwaarden eind 2023 en een aanname van deze verlenging leidt dit tot een structureel voordeel van € 350.000.
(Maatschappelijke) Effecten	Niet van toepassing.

3.2. Inkoop | Verlagen kosten inzet BIZOB [0.4]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		50
Toelichting	De gemeente Bernheze maakt gebruik van een forse inhuur van formatie vanuit de gezamenlijke inkooporganisatie. Hierop kan 0,5 Fte worden gereduceerd. Daarnaast is het uurtarief relatief hoog (€ 120/uur).	
(Maatschappelijke) Effecten	Niet van toepassing.	

3.3. OZB-inkomsten | Verhogen naar de benchmark [0.61]

(Bedragen x € 1.000, prijspeil 2025)		2025
Financiële impact		272
Toelichting	Uit de benchmark blijkt dat de gemeente Bernheze ten opzichte van vergelijkbare gemeenten fors lagere OZB-opbrengsten int. Het bijtrekken van deze inkomsten naar de benchmark resulteert in een extra opbrengst van circa € 8,50 per inwoner.	
(Maatschappelijke) Effecten	Invoeren van deze maatregel leidt tot hogere lastendruk voor de inwoners van de gemeente Bernheze, stijging van 5%. Aandacht voor versnelde invoering in verband met op handen zijnde wetgeving ten aanzien van OZB-verhogingen (Rijksbeleid).	

3.4. Bedrijfscontactfunctionaris vergoeden vanuit OZB-niet woningen [0.62]

(Bedragen x € 1.000, prijspeil 2025)		2025
Financiële impact		100
Toelichting	Veel gemeenten laten de bedrijven – profijtbeginsel- de kosten van de bedrijfscontactfunctionaris betalen uit de OZB niet-woningen. Dat maakt ook de dienstverlening gericht aan de lokale ondernemers.	
(Maatschappelijke) Effecten	Dit leidt tot een hogere lastendruk voor ondernemers (circa 3%).	

3.5. Reclamebelastingen | Uitbreiden kansen [0.64]

(Bedragen x € 1.000, prijspeil 2025)		2025
Financiële impact		90
Toelichting	De gemeente Bernheze grenst aan de snelweg A59 en A50. Dat biedt mogelijkheden voor het plaatsen van reclamezuilen. Dat leidt tot een extra opbrengstpotentie in het kader van uw vrij besteedbare belastingen.	
(Maatschappelijke) Effecten	Niet van toepassing.	

3.6. Kostendeekkende baten vergunningen [1.2]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		20
Toelichting	Bernheze hanteert geen kostendeekkende tarieven voor haar B- en C-evenementen (Alle remmen los, Solexrace, Høken en hakselen) waar wel entree voor geheven wordt. Dat invoeren levert € 20.000 op. De markten zijn ook niet kostendeekkend, maar dat wel doen lijkt vanuit maatschappelijk economisch perspectief niet wenselijk	
(Maatschappelijke) Effecten	Niet van toepassing.	

3.7. Toeristenbelasting categorie B- & C-evenementen [3.4]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		18
Toelichting	Voor deze evenementen (3.6) wordt nu ook nog geen toeristenbelasting geheven. Het lijkt redelijk dat ook te doen	
(Maatschappelijke) Effecten	Niet van toepassing.	

3.8. Reconstructie Wegen | Gebruiksduur 40 i.p.v. 30 jaar [2.2]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		80
Toelichting	De gemeente Bernheze bevindt zich op zandgrond. Dat betekent dat voor het beheer en onderhoud van de wegen er sprake is van een stabiele ondergrond, wat maakt dat vervangingsinvesteringen op deze wegen veelal niet op een korte termijn plaats hoeven te vinden. De vervanging van het areaal wegen vindt op basis van de huidige gebruiksduur elke 30 jaar plaats, daar waar riolering nu voor 80 jaar meegaat. Dat betekent dat de cyclische vervanging van wegen en riolering niet in de pas gaat lopen. Op dit vlak is het gerechtvaardigd, ook met uitvoering van uw beheerplannen de gebruiksduur van wegen op te rekken naar 40 jaar. Dat doet ook recht aan de integrale (reconstructie)projecten in de openbare ruimte. Verlenging van de reconstructietermijn wegen naar 40 jaar leidt in het meerjarenperspectief op basis van de huidige boekwaarde en geplande vervangingsinvesteringen tot een besparing van € 80.000.	
(Maatschappelijke) Effecten	Niet van toepassing.	

3.9. Toeristenbelasting [3.4]

(Bedragen x € 1.000, prijspeil 2025)		2025
Financiële impact		135
Toelichting	Het tarief in voor de toeristenbelasting bij de gemeente Bernheze is in vergelijking met het landelijk gemiddeld tarief laag. Dit kan worden verdubbeld. Dit leidt in het meerjarenperspectief tot extra – vrij besteedbare – inkomsten.	
(Maatschappelijke) Effecten	Geen effecten voor lokale burgers.	

3.10. Afschaffen van Internationale subsidies [5.3]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		45
Toelichting	Bernheze verstrekt circa €45.000 aan internationale subsidies voor vrijwilligersorganisaties. Dit heeft niet of nauwelijks impact op de voorzieningen in de eigen gemeenschap.	
(Maatschappelijke) Effecten	Mogelijk effect op stimulering vrijwilligerswerk. Daarbij is de vraag of dit stopt op het moment dat de gemeente haar subsidies stopt.	

3.11. Diverse kleine maatregelen openbaar groen [5.6]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		80
Toelichting	De gemeente Bernheze heeft diverse kleinere budgetten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het openbaar groen. Deze posten kunnen komen te vervallen in het meerjarenperspectief en bestaan uit: • Prullenbakken verwijderen (besparing ledigingen) € 65.000 • Minder maaien van Wadi's en sloten: € 15.000	
(Maatschappelijke) Effecten	Stoppen met maatregelen leidt tot versobering in de openbare ruimte. Minder voorzieningen betekent mogelijk meer overlast van zwerfvuil.	

3.12. Kosten dienstverlening gemeente Meierijstad [6.3]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		150
Toelichting	De gemeente Bernheze heeft de uitvoering van de dienstverlening voor de Participatiewet uitbesteed aan de gemeente Meierijstad. Tarieven voor de uitgevoerde werkzaamheden zijn hoog, daarover wordt nu gesproken met de gemeente Meierijstad (en ook gemeente Boekel als afnemer daar).	

(Bedragen x € 1.000)	2025
	Er loopt op dit moment een onderzoek, dat moet uitwijzen wat de daadwerkelijke besparing/kosten gaan worden. Uitgaande van de tarieven uit de Handreiking overheidstarieven is een besparing mogelijk van ongeveer € 150.000. Uiteraard is dit een risico en moeten resultaten van het onderzoek worden afgewacht.
(Maatschappelijke) Effecten	Niet van toepassing

3.13. Toerekenen kosten straatvegen (100%) [7.2]

(Bedragen x € 1.000)	2025
Financiële impact	105
Toelichting	Onlangs is jurisprudentie verschenen over het toerekenen van kosten voor het vegen van de wegen aan riolering. Daaruit blijkt dat deze voor 100% toegerekend mogen worden aan de kosten voor riolering (ten behoeve van de heffing). Het gaat om de kosten voor het vegen en afvoeren van het veegvuil. Dit leidt tot hogere baten bij riolering op basis van het uitgangspunt kostendekkende tarieven.
(Maatschappelijke) Effecten	Toenemende lokale lastendruk door hogere kosten rioolheffing.

3.14. Leges omgevingswet | Intaketafel [8.3]

(Bedragen x € 1.000)	2025
Financiële impact	81
Toelichting	In Bernheze kost deelname aan de Intaketafel € 500 aan leges. De werkelijke kosten liggen veel hoger, te weten ongeveer € 2.000. Uitgaande van circa 235 intakes met een extra baat van € 1.000 leidt dat tot extra ruimte van € 235.000. Lastig is dat u al op 93% dekking van uw totale toerekenbare kosten zit van alle kosten die u mag toerekenen aan "hoofdstuk 2" van de legestabel. Hierdoor is deze ruimte beperkt en maximaal € 81.000.
(Maatschappelijke) Effecten	Hogere kosten voor de burger bij de intake, kostendekkende producten.

4. Oranje voorstellen

De oranje voorstellen gaan over maatregelen die kunnen worden genomen bij financiële nood. Zonder directe – grote – effecten voor de voorzieningen in Bernheze. In dit hoofdstuk worden de oranje voorstellen uit onderstaande tabel nader toegelicht.

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2025
0.4 Team Flexibele schil niet uitbreiden	300
0.61 OZB-inkomsten Verhogen naar de benchmark 5%	272
0.64 Hondenbelastingen Gebruiker betaalt	80
4.3 Kinderopvang Verlagen structurele subsidies	170
5.7 Diverse kleine maatregelen openbaar groen	20
5.7 Buurtprojecten	67

4.1. Team Flexibele schil niet uitbreiden [0.4]

(Bedragen x € 1.000)	2026
Financiële impact	311
Toelichting	Voor het jaar 2026 is een uitbreiding verwerkt van 3 Fte. Uit gesprekken blijkt dat deze (extra) flexibele schil niet persé noodzakelijk is. De uitbreiding is daarmee ook niet noodzakelijk.
(Maatschappelijke) Effecten	Handhaven van de bestaande flexibiliteit voor vragen uit maatschappij/politiek

4.2. OZB-inkomsten | Verhogen naar de benchmark tweede 5% [0.61]

(Bedragen x € 1.000, prijspeil 2025)	2025
Financiële impact	272
Toelichting	Uit de benchmark blijkt dat de gemeente Bernheze ten opzichte van vergelijkbare gemeenten fors lagere OZB-opbrengsten int. Het bijtrekken van deze inkomsten naar de benchmark resulteert in een extra opbrengst van circa € 8,50 per inwoner.
(Maatschappelijke) Effecten	Invoeren van deze maatregel leidt tot hogere lastendruk voor de inwoners van de gemeente Bernheze, stijging van 5 naar 10%. Aandacht voor versnelde invoering in verband met op handen zijnde wetgeving ten aanzien van OZB-verhogingen (Rijksbeleid).

4.3. Hondenbelastingen | Gebruiker betaalt [0.64]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		80
Toelichting	De gemeente Bernheze heft geen hondenbelasting ter compensatie van de kosten voor het beheer en onderhoud van haar voorzieningen. Denk hierbij aan de uitlaatvelden en het ruimen van de ontlasting. Met het uitgangspunt de gebruiker betaald is heffen van hondenbelasting een van de instrumenten om op in te zetten. Daardoor ontstaat begrotingsruimte.	
(Maatschappelijke) Effecten	Invoeren van deze maatregel leidt tot hogere lastendruk voor de hondenbezitters van de gemeente Bernheze. Hierdoor kunnen echter bestaande voorzieningen worden gehandhaafd.	

4.4. Kinderopvang | Verlagen structurele subsidies [4.3]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		170
Toelichting	Er is sprake van structurele onderbesteding van de subsidie op de kinderopvang sinds 2020. Er staat een beleidsevaluatie aan te komen, als opmaat naar nieuw te formuleren beleid. Voorstel is om geen (extra) geld beschikbaar te houden voor nieuw kinderopvangbeleid.	
(Maatschappelijke) Effecten	Bestaand beleid (& bijdragen) blijven mogelijk binnen bijgestelde financiële ruimte.	

4.5. Diverse kleine maatregelen openbaar groen [5.6]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		20
Toelichting	De gemeente Bernheze heeft diverse kleinere budgetten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het openbaar groen. Deze posten kunnen komen te vervallen in het meerjarenperspectief en bestaan in de categorie "Oranje Voorstellen" uit: Randvoorzieningen aan speeltoestellen: €20.000	
(Maatschappelijke) Effecten	Stoppen met maatregelen leidt tot versobering in de openbare ruimte. Minder voorzieningen betekent mogelijk meer overlast van zwerfvuil.	

4.6. Buurtprojecten [5.7]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		67
Toelichting	Het is mogelijk het budget voor buurtprojecten te schrappen. Dat wordt nu ingezet voor participatie bij de inzet van maatregelen en ook bekostiging van het aanbrengen van kleinere maatregelen.	
(Maatschappelijke) Effecten	Leidt tot meer discussie over de kwaliteit van de openbare ruimte. Participatie wordt ook niet/minder gestimuleerd door uitblijven inzet/budget vanuit gemeente.	

5. Rode voorstellen

De rode voorstellen gaan over taken/activiteiten waarbij een ombuigingsmogelijkheid alleen wordt gezet bij uiterste noodzaak. In dit hoofdstuk worden onderstaande rode voorstellen nader toegelicht.

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2025
0.1 College van B&W Reductie van aantal wethouders	100
0.1 Griffie Reductie van de formatie	50
0.4 Beperken van de omvang van de flexibele schil	700
0.61 OZB-inkomsten Extra verhogen (10%)	544
0.63 Introductie betaald parkeren	300
4.3 Lokaal onderwijsbeleid Afschaffen projectsubsidie	42
5.2 Verhogen huurtarieven voor sport(accommodaties)	100
5.6 Kosten voor de lokale omroep verlagen	55
5.7 Afschaffen boomfeestdag	7
6.3 Minimabeleid naar 100% bijstandsgrens (indicatief bedrag)	100
6.71 Eigen bijdrage Wmo naar 100% bijstand (indicatief bedrag)	100

5.1. College van B&W | Reductie van aantal wethouders [0.1]

(Bedragen x € 1.000)	2025
Financiële impact	100
Toelichting	U kunt ervoor kiezen het aantal formatieplaatsen wethouders na de aankomende gemeenteraadsverkiezingen, per maart 2026, met 1 terug te brengen. Dat kan op verschillende manieren: 3 x 1 of 4 x 0,75.
(Maatschappelijke) Effecten	Leidt tot zwaardere bestuurlijke belasting, maar minder belasting voor de ambtelijke organisatie.

5.2. Griffie | Reductie van de formatie [0.1]

(Bedragen x € 1.000)	2025
Financiële impact	50
Toelichting	Uit de analyse blijkt dat uw griffie voor een gemeente van de omvang van Bernheze ruim in haar formatie zit. Wij stellen voor uw formatie te reduceren met 0,5 Fte.
(Maatschappelijke) Effecten	Minder mensen bij de griffie betekent een soberdere dienstverlening aan de raad. Bijvoorbeeld minder evaluatieve processen.

5.3. Reductie van de omvang van de flexibele schil [0.4]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		700
Toelichting	Voor het realiseren van intensiveringen in de organisatie is een structureel budget aanwezig voor de inzet/inhuur van 7 Fte. Uit gesprekken blijkt dat deze (extra) flexibele schil niet persé noodzakelijk is. Hierdoor kan dit budget worden gehalveerd.	
(Maatschappelijke) Effecten	Leidt tot minder flexibiliteit voor vragen uit maatschappij/politiek	

5.4. OZB-inkomsten | Extra verhogen naar niveau 2017 [0.61]

(Bedragen x € 1.000, prijspeil 2025)		2025
Financiële impact		544
Toelichting	In 2017 was de gemeente € 17 per inwoner duurder dan de benchmark. Wanneer er voor wordt gekozen om terug te gaan naar het niveau van 2017 voor de OZB, uitgaande van blijvende kwaliteit en inspanningen voor het handhaven van het voorzieningenniveau, leidt dit nogmaals tot een (extra) verhoging van de OZB-inkomsten.	
(Maatschappelijke) Effecten	Invoeren van deze maatregel leidt tot hogere lastendruk voor de inwoners van de gemeente Bernheze. Hierdoor kunnen echter bestaande voorzieningen worden gehandhaafd.	

5.5. Introductie betaald parkeren [0.63]

(Bedragen x € 1.000, prijspeil 2025)		2025
Financiële impact		300
Toelichting	U zou ervoor kunnen kiezen, zoals veel andere gemeenten, om betaald parkeren in de dorpscentra in te voeren. Naast het financiële voordeel levert het ook meer doorstroming in de winkelcentra en daarmee meer "traffic" voor de winkeliers. Daartegenover staat de emotionele beleving van winkelcentrumbezoekers en de concurrentie met andere winkelcentra. Er zijn uiteraard extra kosten (controle, automaten) en opbrengsten (boetes) aan verbonden. De berekening is op basis van een gemiddelde bezetting van 2 uur per dag op ca 500 plaatsen en € 1 per uur.	
(Maatschappelijke) Effecten	Weerstand vanuit bezoekers en winkeliers	

5.6. Lokaal onderwijsbeleid | Afschaffen projectsubsidie [4.3]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		42
Toelichting	Bernheze verstrekt lokale projectsubsidies voor lokaal onderwijsbeleid (kunst en cultuur op scholen). Dit is geen landelijk beleid, maar een lokale keuze.	
(Maatschappelijke) Effecten	Instellingen moeten projectinkomsten uit andere bronnen gaan werven.	

5.7. Verhogen huurtarieven voor sport(accommodaties) [5.2]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		100
Toelichting	In Bernheze betalen sportverenigingen circa 30% van de kosten. Dat is vergelijkbaar met de regio, niet met de landelijke benchmark (circa 40%). Dat geeft ruimte voor het verhogen van de opbrengsten.	
(Maatschappelijke) Effecten	Stijging van de kosten voor sportvereniging leidt tot hogere contributies aan de leden (inwoners).	

5.8. Kosten voor de lokale omroep verlagen [5.6]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		55
Toelichting	De gemeente Bernheze geeft relatief veel geld uit aan de lokale omroep, circa € 75.000 structureel. De landelijke norm/richtsnoer is €1,62 per huishouden, wat voor Bernheze uitkomt op ongeveer € 20.000.	
(Maatschappelijke) Effecten	Lokale media is een informatiebron voor een groep inwoners die niet eenvoudig op andere wijzen aan informatie kunnen komen.	

5.9. Afschaffen boomfeestdag [5.7]

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact		7
Toelichting	Een optie is de boomfeestdag niet meer bekostigen	
(Maatschappelijke) Effecten	Weerstand in samenleving	

5.10. Minimabeleid naar 100% bijstandsgrens

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact (indicatief)		100

(Bedragen x € 1.000)		2025
Toelichting	Onderzocht is of het mogelijk is terug te gaan naar beperking van het minimabeleid tot 100% van de bijstandsgrens. Het genoemde bedrag is een hele ruwe inschatting	
(Maatschappelijke) Effecten	Dat is mogelijk, maar uiterst onwenselijk gelet op de effecten voor d mensen met de laagste inkomens	

5.11. Eigen bijdrage Wmo naar 100% bijstand

(Bedragen x € 1.000)		2025
Financiële impact (indicatief)	100	
Toelichting	Onderzocht is of het mogelijk is terug te gaan naar beperking van het minimabeleid tot 100% van de bijstandsgrens. Het genoemde bedrag is een hele ruwe inschatting	
(Maatschappelijke) Effecten	Dat is mogelijk, maar uiterst onwenselijk gelet op de effecten voor d mensen met de laagste inkomens	

6. Overige bevindingen

Ons onderzoek heeft zich primair gericht op het zoeken van ruimte en mogelijkheden in uw begroting om de tekorten in uw meerjarenperspectief op te lossen. Dat heeft geresulteerd in de voorstellen in de hoofdstukken 3, 4 en 5. Daarnaast hebben wij ook enkele adviezen op basis van datgeen dat we hebben geconstateerd tijdens het uitvoeren van deze opdracht.

6.1. Sociaal domein | Wmo & Jeugd

Om grip te hebben en te houden op de uitgaven in het sociaal domein, met name Wmo en Jeugd, adviseren wij u niet te bezuinigen op deze terreinen. U geeft als gemeente Bernheze ook niet opvallend veel meer of minder uit dan vergelijkbare gemeenten uit onze benchmark. Om grip te hebben en te houden op de uitgaven in deze beleidsterreinen adviseren wij om te investeren in het 'voorsteld'. Met als doelstelling om de samenhang in de kernen en dorpen (samenkracht en participatie) verder te versterken.

Het valt op dat gemeenten waar veel wordt geïnvesteerd in dit 'voorsteld' relatief lage lasten hebben op het gebied van de voorzieningen in de Wmo en Jeugdzorg. Daar komt bij dat blijkt dat ook de stijging in deze uitgaven bij deze gemeenten minder snel stijgen dan vergelijkbare gemeenten waar deze investering minder of niet is gedaan. Dat vraagt voor uw gemeente om het opstellen van een plan om deze investering te realiseren. De dekking van dit plan (uitvoering) kan via de bestaande bestemmingsreserve Transitie Sociaal domein, zelfs wanneer de uitvoering van het plan over meerdere jaren (5-10 jaar) strekt.

6.2. Personeel

Uit de analyse van uw begroting en formatie blijkt dat de gemeente Bernheze over minder personeel beschikt dan vergelijkbare gemeenten. Wij constateren wel dat het in uw organisatie ontbreekt aan een stevige projectleider in het ruimtelijke domein. Gelet op de ontwikkelingen binnen uw gemeente en de ophanden zijnde projecten (vernieuwbouw gemeentehuis, aanleg rondwegen en een actieve grondexploitatie) adviseren wij u te investeren in een (senior)projectleider.

6.3. Digitaliseer uw begrotingsadministratie

Bernheze maakt in de totstandkoming van de P&C producten geen gebruik van specifieke software. De huidige producten worden gemaakt met behulp van Word en Excel. De huidige werkwijze heeft veel nadelen en vraagt heel veel (extra) tijd van de financieel adviseurs. Versiebeheer is lastig, er kan niet met meerdere mensen gelijktijdig aan een product worden gewerkt en knippen en plakken kost veel tijd. Omwille van de kwetsbaarheid en afhankelijkheid van het beheer en onderhoud van het begrotingsbestand adviseren wij u de begrotingsadministratie onder te brengen in uw financiële applicatie, of een nog aan te schaffen begrotingsapplicatie.

Werken met een begrotingsapplicatie heeft meerdere voordelen. Naast het feit dat deze het inzicht in de meerjarenbegroting vergroot ondersteunt een dergelijke applicatie ook bij de totstandkoming van uw producten in de Planning & control-cyclus. Deze applicatie neemt daarbij direct 'maakwerk' en versiebeheer voor de verschillende producten bij het team Financiën uithanden. Financiële tabellen worden automatisch gegenereerd en kunnen met tekst worden verrijkt.

Ook de inventarisatie van financiële mutaties kan via workflow – decentraal - georganiseerd worden. Dat heeft als voordeel dat altijd inzicht is in de financiële stand van zaken en dat concept-wijzigingen of voorstellen op weg naar besluitvorming in beeld zijn, zowel voor de verantwoordelijk budgethouder als het team Financiën. Dat voorkomt extracomptabele lijstjes en onnodig mailverkeer doordat zowel het team financiën als ook de budgethouders en -beheerders toegang hebben én mutaties kunnen verwerken. Dit zonder dat de toetsende/controlerende rol van het team Financiën, door gebruik van workflow, komt te vervallen.

6.4. Gebruik van lopende prijzen versus constante prijzen

Uw huidige begroting wordt opgesteld op basis van lopende prijzen. Bij het digitaliseren en optimaliseren van uw begrotingsproces geven wij u in overweging de transformatie te maken naar een begroting op constante prijzen. Dit maakt door de diverse bijstellingen in het accres en de percentages voor loon- en prijsstijging dat deze processen minder bewerkelijk worden. Vanuit de algemene uitkering reserveert u op dat moment een – jaarlijks toenemende – post voor de compensatie van de loon- en prijsstijgingen. Deze wordt jaarlijks ingezet bij het actualiseren van het eerstvolgende begrotingsjaar.

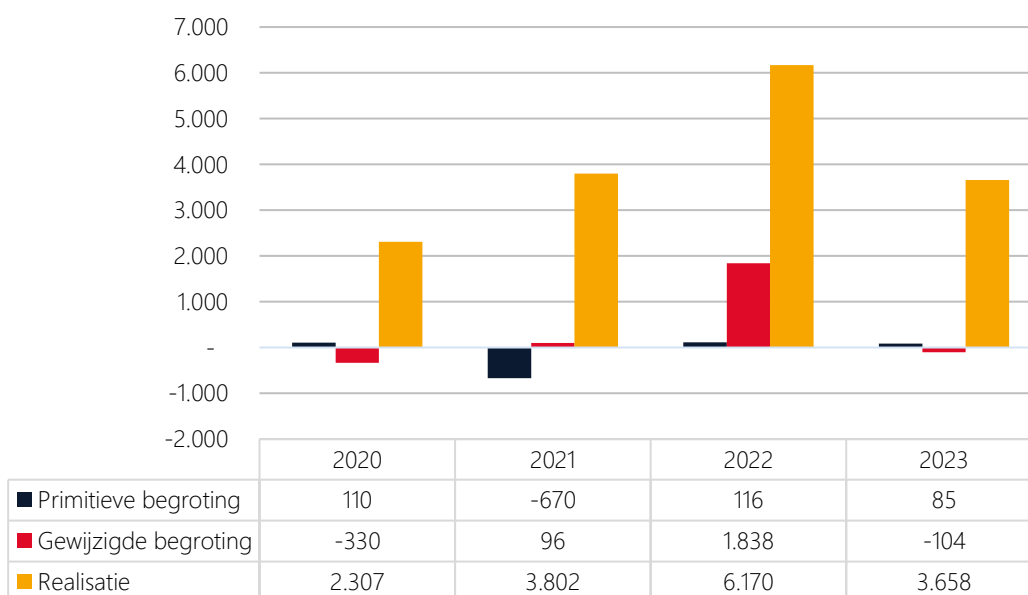
Het voordeel daarbij is dat het voor de budgetorganisatie ook eenvoudiger wordt om zelfstandig mutaties te verwerken in het meerjarenperspectief. Indexatie naar het nieuwe prijspeil vindt plaats in het proces van de kadernota of bij het opstellen van de (meerjaren)begroting.

7. Uw realisatie nader beschouwd

Naast een scan op de begroting (en de realisatie) over de jaren 2020 tot en met 2024, hebben wij een analyse uitgevoerd op de jaarrekeningresultaten van afgelopen jaren. Daarbij beoordelen wij het structurele karakter van dit resultaat, inclusief de analyses uit de door uw gemeenteraad vastgestelde jaarstukken.

7.1. Uw jaarrekeningresultaten

Uit de door uw gemeenteraad vastgestelde Jaarstukken over de begrotingsjaren blijkt dat uw gemeente behoorlijke overschotten realiseert ten opzichte van het saldo van de begroting (na wijziging). In onderstaande figuur geven wij deze resultaten weer.

Het enkel en alleen kijken naar de jaarrekeningresultaten uit deze begrotingsjaren geeft echter onvoldoende zicht op de structurele ruimte in uw exploitatiebudgetten. Dit vraagt om een correctie van de incidentele baten en lasten om op die wijze inzicht te krijgen in het structurele exploitatieresultaat. Wanneer het gerealiseerde saldo uit de Jaarstukken wordt gecorrigeerd blijkt het volgende resultaat.

(Bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Gerealiseerd jaarresultaat	2.307	3.802	6.170	3.658
-/- Incidentele baten & lasten	-694	2.899	1.728	1.114
Structureel jaarresultaat	3.001	903	4.442	2.544

Bovenstaande tabel laat zien dat de gemeente Bernheze de afgelopen jaren te maken heeft met behoorlijke overschotten in de exploitatie. Voor een groot deel worden deze veroorzaakt door de incidentele baten en lasten die in de jaarstukken staan toegelicht. Er lijkt echter sinds 2019 wel duidelijk een trend zichtbaar dat er

sprake is van een toenemende onderuitputting van de structurele exploitatiebudgetten. Daarbij moet de kanttkening geplaatst worden dat de laatste jaren via de decembercirculaires van de algemene uitkering nog forse bedragen zijn toegekend aan gemeenten. Als we deze corrigeren leidt dit tot het volgende beeld.

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023
Structureel jaarresultaat	3.001	903	4.442	2.544
-/- Saldo Algemene uitkering gemeentefonds	637	932	638	1.307
Gecorrigeerd structureel jaarresultaat	2.364	-29	3.803	1.237

Het gecorrigeerde structurele resultaat laat zien dat, met uitzondering van 2021 (Coronajaar) er structureel forse onderuitputting is op de diverse exploitatiebudgetten. Wij vragen uw aandacht voor het verbeteren van de analyses op de jaarstukken om deze resultaten nader te duiden. Daar waar ruimte aanwezig is of mogelijkheid tot bezuinigen is verwerkt in de voorstellen in deze rapportage.

7.2. Uw investeringsbegroting

De – achterblijvende – realisatie van uw investeringsbegroting heeft een aandeel in het overschot van de jaarstukken. Uit de praktijk blijkt dat jaarlijks een aanzienlijk deel van de investeringsbudgetten niet wordt gerealiseerd. Niet realiseren van de voorgenomen investeringsbegroting leidt in de praktijk tot lagere kapitaallasten in het eerstvolgende jaar in het meerjarenperspectief.

Uit de vergelijking van de meerjarige balans van de afgelopen jaren blijkt dat er ten aanzien van de vaste activa - en het investeringsprogramma - een ambitieuze planning is verwerkt in het meerjarenperspectief. Dat vertaalt zich in hoge kapitaallasten in het meerjarenperspectief die te voorzichtig worden ingestoken. Eind 2022 is de omvang van de investeringen in vaste activa zo'n € 5 miljoen lager dan gepland, eind 2023 is dat € 4,5 miljoen. Uitgaande van een gemiddelde levensduur van 30 jaar is de impact hiervan circa € 150.000 voor alleen de afschrijvingskosten.

7.3. Uw vermogenspositie

Naast het vinden van ruimte in de exploitatie is het onderzoeken van de ruimte in uw vermogenspositie in de komende jaren ook een van de mogelijkheden om (incidentele) ruimte in uw begroting te creëren voor het realiseren van bestaande en mogelijk ook nieuwe ambities en doelstellingen uit het coalitieakkoord. Wanneer we uw vermogenspositie over de afgelopen drie jaren naast elkaar zetten geeft dit onderstaand beeld.

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2021	Rekening 2022	Saldo ultimo 2023 ¹
Algemene reserves	27.512	27.870	31.191
Bestemmingsreserves			
Reserve kapitaallasten	859	3.166	4.973
Overige bestemmingsreserves	<u>15.680</u>	<u>17.821</u>	<u>18.271</u>
	16.539	20.987	23.244
Jaarresultaat	<u>3.802</u>	<u>6.170</u>	<u>3.658</u>
Saldo eigen vermogen	47.853	55.027	58.093

Bovenstaande laat zien dat uw gemeente over een goede vermogenspositie beschikt. Deze is in de afgelopen jaren, mede door de (incidentele) jaarrekeningresultaten gegroeid naar € 58,0 miljoen.

Ook uit het overzicht van de meerjarenbegroting 2025-2028 blijkt dat de omvang van uw vermogenspositie voor de komende jaren, ondanks de verwachte tekorten meer dan toereikend is. Uit de begroting 2025 blijkt een risicoprofiel van € 9,4 miljoen. Als we deze afzetten tegen de totale omvang van de algemene reserve is de weerstandratio van 3,3. Dit wijkt af van hetgeen u berekend hebt in uw begroting, daar wordt geen rekening gehouden met het saldo van het 'vrij besteedbare' deel van de algemene reserve. Ook uw solvabiliteit, de verhouding eigen vermogen in relatie tot het balanstotaal, is hoog met ruim 64% in 2025.

Deze analyse maakt dat we constateren dat binnen uw vermogenspositie voldoende ruimte is om binnen de wettelijke – externe – kaders en spelregels uw algemene reserve in te zetten voor het dekken van toekomstige incidentele, maar ook structurele, uitgaven.

Bestemmingsreserves herijken leidt tot extra inzetbare algemene middelen

Uit een nadere analyse op de noodzaak en inzet van de diverse bestemmingsreserves constateren wij dat er diverse bestemmingsreserves zijn die opgeheven kunnen worden. Deze hebben geen functie hebben en ook toekomstige stortingen hierin zijn niet noodzakelijk. Concreet betreft dit de volgende bestemmingsreserves met het saldo uit de Jaarstukken 2023:

Naam reserve	Saldo ultimo 2023	Mogelijke vrijval
<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
Reserve transities	12.003	6.000
Reserve opleidingskosten	496	496
Reserve egalisatie afvalstoffenheffing	539	539
Reserve egalisatie riool	198	198

Reserve egalisatie personele aangelegenheden ²	293	293
Reserve ICT in eigen beheer	336	336
Totaal		7.862

Voor de reserve transitie hebben wij u eerder voorgesteld deze in te zetten om te investeren in het voorveld van het sociaal domein. Daarnaast wordt hiervan in 2024 al een deel van ingezet. Het surplus kan vrijvallen. De reserves voor afvalstoffenheffing en riool zijn vrij in te zetten saldi en vallen niet onder de 'bestedingsklem'. Met kostendeckende tarieven is inzet van deze reserves voor deze taakvelden niet noodzakelijk.

Het saldo wat vrij valt, circa € 7,8 miljoen, kan worden toegevoegd aan de algemene reserve. Dit creëert daarmee ruimte en mogelijkheid om in te zetten als extra bestedingsruimte voor het dekken van incidentele intensiveringen of structurele (kapitaal)lasten voor zover de begrotingsspelregels dit toelaten.

² De stortingen in deze reserve komen hiermee in het meerjarenperspectief ook te vervallen. Deze zijn meegenomen in de voorstellen.

Bijlage 1: Bernheze en de anderen

Voor het maken van een begrotingsscan van Bernheze is relevant de selectie van “meest op Bernheze gelijkende gemeenten”. In casu gaat het dan om financieel het meest op Bernheze lijkende gemeenten. Omdat gemeenten wel op elkaar lijken, maar nooit hetzelfde zijn, zoek je dan naar kostenstructuren die overeenkomen: waar geven de gemeenten hun geld aan uit en zijn dat herkenbare kosten.

Het Ministerie van BZK hanteert voor de begrotingsanalyses de volgende criteria:

- Sociale structuur (het betreft geen waardeoordeel, maar een statistisch gegeven: percentages uitkeringsgerechtigden, jongeren, ouderen boven 75 respectievelijk 85, allochtonen etc.). Daarvoor worden gemeenten in groepen ingedeeld (zwak, matig, redelijk, goed). Overigens is deze factor degene die de hoogte van de Algemene Uitkering het meest beïnvloedt. Bernheze heeft o.b.v. de CBS-gegevens een goede sociale structuur.
- Centrumfunctie (alweer: geen waardeoordeel, maar een statistisch gegeven: het drukt de verhouding uit tussen de grootte van de gemeente en die van de omringende gemeenten; hoe dichter bij, hoe meer meegewogen De groepen zijn: zonder, weinig, redelijk en sterk.). Uitgangspunt bij de berekening van het relevante deel van de Algemene uitkering is dat hoe sterker de centrumfunctie is, hoe meer bovengemeentelijke voorzieningen (stadscentrum, theater, sportvoorzieningen) de gemeente heeft en moet bekostigen. Bernheze heeft geen centrumfunctie in deze zin.
- Grootte: heeft onder andere effect op de hoeveelheid ambtenaren (of inhuur/uitbesteding). Meer in het algemeen: een kleinere gemeente heeft minder voorzieningen, ook voor de eigen burgers en bedrijven, en daarmee een kleinere organisatie. Gemiddeld heeft een gemeente van 20.000 inwoners zo’n 5-6 ambtenaren per 1.000 inwoners, een 100.000+ gemeente zo’n 8-10 ambtenaren per 1.000 inwoners
- Algemene Uitkering: gemeenten hoeven geen winst te maken, geven het geld uit dat ze binnen krijgen. Het is altijd verstandig om te zoeken naar gemeenten die een vergelijkbare Algemene Uitkering krijgen.

Daarnaast worden ook de volgende criteria gebruikt:

- Bodemstructuur: Voor de kostenstructuur van een gemeente (riolen, wegen, maar ook bouwkosten) is de bodem relevant: een slappe bodem is duur. Bernheze heeft een goede bodemstructuur.
- Meerkernigheid: Meerkernige gemeenten zijn vaak extra geld kwijt aan decentrale voorzieningen.